



LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIŲ ĮSTAIGA

ATASKAITA DĖL ŽMOGAUS TEISIŲ PADĖTIES VILNIAUS APSKRITIES VYRIAUSIOJO POLICIJOS KOMISARIATO ŠALČININKŲ RAJONO POLICIJOS KOMISARIATO AREŠTINĖJE IR LAIKINO SULAIKYMO PATALPOSE

2014-05-22 Nr. 2014/1-60(01)
Vilnius

I. BENDRA INFORMACIJA APIE PATIKRINIMĄ

1. Lietuvos Respublikos Seimas 2013-12-03 įstatymu Nr. XII-630 ratifikavo Konvencijos prieš kankinimą ir kitokį žiaurų, nežmonišką ar žeminantį elgesį ar baudimą Fakultatyvų protokolą (toliau vadinama – Fakultatyvus protokolą) ir priėmė Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo (toliau vadinama – LRSKĮ) pakeitimus, pagal kuriuos Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstaigai (toliau vadinama – Įstaiga) papildomai pavedė vykdyti nacionalinę kankinimų prevenciją laisvės apribojimo vietose¹ ir nuolat jose lankytis (2014-01-01 įsigaliojusios LRSKĮ 3 ir 19¹ straipsnių nuostatos).

Seimo kontrolieriams organizuoti ir vykdyti jiems pavestą nacionalinės kankinimų prevencijos veiklą padeda įstaigos struktūrinis padalinys – Žmogaus teisių biuras (toliau vadinama – Biuras). Biuro patarėjai Kristina Brazevič, Juras Taminskas ir vyriausioji specialistė Deimantė Karužienė, atlikdami jiems Seimo kontrolieriaus, Įstaigos vadovo Augustino Normanto pavestas užduotis, 2014-03-26 vertino asmenų laikymo Vilniaus apskrities vyriausiojo policijos komisariato (toliau vadinama – VPK) Šalčininkų rajono policijos komisariato (toliau vadinama – PK) areštinėje ir laikino sulaikymo patalpose sąlygas bei tai, kaip jose užtikrinamos žmogaus teisės. Patikrinimo metu bendrauta su laikinai einančiu PK viršininko pareigas Genadijumi Grigola, laikinai einančiu Viešosios policijos skyriaus viršininko pareigas Vladimiru Šilobritu ir Operatyvaus valdymo poskyrio viršininku Slavomir Ulbin.

II. TAIKYTINI TEISĖS AKTAI

2. Teisės aktai, taikytini atliekant patikrinimą areštinėje ir laikino sulaikymo patalpose:
 - 2.1. Lietuvos Respublikos Konstitucija;
 - 2.2. Europos Tarybos Ministrų Komiteto Rekomendacija Rec(2006)2 valstybėms narėms dėl Europos kalinimo taisyklių;

¹ Laisvės apribojimo (atėmimo) vieta yra laikytina bet kuri valstybės jurisdikcijoje esanti ir kontroliuojama įstaiga, kurioje valdžios institucijai įsakius, paraginūs, sutikus ar pritarus asmenims yra arba gali būti apribota laisvė. Laisvės apribojimas reiškia bet kokią asmens sulaikymą ar įkalinimą, ar apgyvendinimą viešojoje ar privačioje laisvės apribojimo vietoje, kurios tam tikros teisminės, administracinės ar kitos valdžios institucijos įsakymu tam asmeniui neleidžiama savo noru palikti (Fakultatyvaus protokolo 4 straipsnis).

- 2.3. Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodeksas;
 2.4. Lietuvos Respublikos policijos veiklos įstatymas;
 2.5. Teritorinių policijos įstaigų areštinių veiklos taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos generalinio komisaro 2007-05-29 įsakymu Nr. 5-V-356 (toliau vadinama – Taisyklės);
 2.6. Policijos areštinių apsaugos ir priežiūros instrukcija, patvirtinta Lietuvos policijos generalinio komisaro 2012-10-10 įsakymu Nr. 5-V-677 (toliau vadinama – Instrukcija);
 2.7. Lietuvos higienos norma HN 37:2009 „Policijos areštinės: bendrieji sveikatos saugos reikalavimai“, patvirtinta Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2009-09-29 įsakymu Nr. V-820 (toliau vadinama – HN 37:2009).

III. TIKRINAMOS SRITYS IR NUSTATYTOS APLINKYBĖS

<p>DUOMENYS APIE PATALPAS</p>	<p>1. Kiek vietų yra areštinėje / laikino sulaikymo patalpose?</p> <p>2. Ar pagrindinis įėjimas į Įstaiga bei jos patalpos yra prieinamos žmonėms su negalia: - ar yra nuovažos; - ar praėjimai bei durų staktos pakankamai platūs; - ar informaciniai užrašai pakankamai dideli; - ar pateikiama informacija Brailio raštu; - kita.</p> <p>3. Ar yra kamerų, įrengtų rūsiuose, pusrūsiuose?</p>	<p>1. Areštinėje yra 22 vietos (7 kameros); taip pat, šalia PK budėtojų posto, yra laikino sulaikymo patalpa (1 kamera), kurioje gali būti laikomas vienas ir daugiau asmenų.</p> <p>2. Pareigūnų pateiktais duomenimis, asmenys su negalia nėra laikomi areštinėje. Jei tokie asmenys yra sulaikomi įtarus padarius nusikalstamą veiką, juos stengiamasi kaip įmanoma greičiau konvojuoti į Lukiškių tardymo izoliatorių-kalėjimą (toliau vadinama – Lukiškių TIK). Sąlygos neįgaliems asmenims, kurie norėtų kreiptis į pareigūnus, patekti į policijos komisariato patalpas nėra sudarytos.</p> <p>3. Taip, visos areštinės kameros yra įrengtos pusrūsiuje.</p>
<p>LAIKOMI ASMENYS</p>	<p>4. Kiek asmenų (vyrų, moterų, nepilnamečių) laikyta patikrinimo metu?</p> <p>5. Ar, registruojant į areštinę uždaromą asmenį, nurodomi jo uždarymo data ir laikas?</p> <p>6. Kiek vidutiniškai laiko laikomi asmenys praleidžia areštinėje / laikino sulaikymo patalpose?</p>	<p>4. Patikrinimo dieną areštinėje buvo laikoma 19 vyrų, laikino sulaikymo patalpoje – 1 vyras. Moterų ir nepilnamečių nebuvo.</p> <p>5. PK registruoja kiekvieną atvejį, kuomet asmuo yra uždaromas į areštinę, elektroninėje sistemoje, nurodant tikslią datą ir laiką.</p> <p>6(1). Areštinėje asmenys laikomi teisės aktų nustatytais terminais: iki 48 valandų – sulaikytieji, įtariami padarę nusikalstamą veiką, asmenys, pažeidę pasienio ruožo režimą arba pasienio kontrolės punktų</p>

	7. Kiek vidutiniškai sulaikytųjų vienu metu būna laikoma kameroje?	<p>režimą užsieniečiai, kurie negali patvirtinti arba nepatvirtina asmens tapatybės arba teisėto buvimo Lietuvos Respublikoje; iki 8 parų (šis terminas gali būti pratęstas iki 15 parų) – nuteistieji, kuriems paskirtas suėmimas; iki 1 mėnesio arba iki 30 parų – asmenys, nubaustieji areštu.</p> <p>Areštinėje laikomų asmenų konvojus į kitas įstaigas organizuojamas kiekvieną antradienį ir penktadienį.</p> <p>6(2). Laikino sulaikymo kameroje asmenys būna iki 3 valandų.</p> <p>7. Vienu metu kameroje laikoma ne daugiau, nei joje yra įrengta laikymo vietų.</p>
DARBUOTOJAI	8. Kiek darbuotojų šiuo metu dirba areštinėje / laikino sulaikymo patalpose? 9. Kiek areštinės darbuotojų ir kokiose mokymo programose (seminaruose) dalyvavo per 2014 metus?	<p>8(1). Areštinėje nuolat budi 1 pareigūnas.</p> <p>8(2). Laikino sulaikymo patalpa įrengta prie budėtojų posto, kuriame nuolat budi budėtojas ir jo padėjėjas, dienos metu padedantis areštinėje budinčiam pareigūnui.</p> <p>9. Visiems areštinės darbuotojams mokymai rengiami nuolat ir įvairiomis temomis (bendravimo psichologija, bendrieji įgūdžiai, taktikos priemonės ir pan.).</p>
SAUGUMO PRIEMONĖS IR SAVIŽUDYBIŲ PREVENCIJA	10. Ar patalpose yra įrengta pagalbos iškvietimo sistema, vaizdo stebėjimo kameros ir kita?	<p>10. Areštinėje ir laikino sulaikymo patalpose nėra įrengta pagalbos iškvietimo sistema, tačiau sulaikytiesiems užtikrinta saugi aplinka (Taisyklių 6 punktas). Prireikus, sulaikytieji gali pasibelsti į kameros duris ir taip pakviesti šalia nuolat budintį pareigūną.</p> <p>Pareigūnai taipogi stebi situaciją per 4-iose kameroje ir laikino sulaikymo patalpoje įrengtas vaizdo stebėjimo kameras, taip pat visų kamerų duryse esančius stebėjimo langelius. Areštinės kameroje esančios vaizdo stebėjimo kameros nukreiptos tik į gyvenamąją teritoriją (sanitarinio mazgo vieta nėra stebima). Vaizdo stebėjimo kameros taip pat įrengtos areštinės koridoriuje. Įrašai automatiškai saugomi 1,5 mėnesio, prireikus, areštinės viršininko</p>

	<p>11. Ar areštinėje yra laikomasi izoliavimo pagal lytį, amžių, teistumą ir kt. aspektus reikalavimų?</p> <p>12. Ar per 2014 metus yra buvę smurto atvejų?</p> <p>13. Kur tokie atvejai, jei įvyktų, būtų registruojami? Kaip yra (buvo tiriami) tiriami skurto atvejai?</p> <p>14. Ar areštinėje pasitaiko savęs žalojimo atvejų? Jei taip, kokių priemonių imamasi?</p> <p>15. Ar 3 (trejų) metų laikotarpiu buvo savižudybių atvejų?</p>	<p>sprendimu gali būti saugomi ir ilgiau.</p> <p>11. Taip, izoliavimo reikalavimų (vyrai – atskirai nuo moterų, nepilnamečiai – atskirai nuo suaugusiųjų, asmenys, anksčiau atlikę laisvės atėmimo bausmę, – nuo asmenų, anksčiau neatlikusių šios bausmės, ir pan.) laikomasi.</p> <p>12. Per 2014 metus smurto atvejų nėra buvę.</p> <p>13. Smurto tarp asmenų atvejai registruojami bendrame įvykių PK registre. Dėl kiekvieno atvejo atliekamas tarnybinis patikrinimas.</p> <p>14. Taip. Asmenims save sužalojus, areštinės darbuotojai iškviečia Šalčininkų miesto greitąją medicinos pagalbą. Pareigūnų teigimu, gana dažnai asmenys save žaloja tam, kad, pasinaudoję Šalčininkų miesto greitąja medicinos pagalba, galėtų pabėgti iš areštinės.</p> <p>15. Trejų metų laikotarpiu savižudybių nebuvo.</p>
<p>LAIKYMO IR HIGIENOS SĄLYGOS</p>	<p>16. Kiek laikymo vietų yra įrengta kiekvienoje kameroje, koks kiekvienos iš šių patalpų plotas ir kiek ploto tenka vienam asmeniui?</p>	<p>16(1). Trijose kameroje įrengtos 2 lovos: - kameroje Nr. 1 (5,92 m²) vienam asmeniui tenka 2,96 m² ploto; - kameroje Nr. 2 (6,09 m²) vienam asmeniui tenka 3,05 m² ploto; - kameroje Nr. 5 (5,72 m²) vienam asmeniui tenka 2,86 m² ploto; keturiose areštinės kameroje 4 lovos: - kameroje Nr. 3 (11,58 m²) vienam asmeniui tenka 2,90 m² ploto; - kameroje Nr. 4 (13,94 m²) vienam asmeniui tenka 3,49 m² ploto; - kameroje Nr. 6 (11,71 m²) vienam asmeniui tenka 2,93 m² ploto; - kameroje Nr. 7 (20,39 m²) vienam asmeniui tenka 5,10 m² ploto. Taigi, areštinės kameroje, išskyrus kamerą Nr. 7, neužtikrinamas vienam asmeniui Taisyklių 80 punkte numatytas minimalus gyvenamojo ploto dydis (5 kv. m).</p>

	<p>17. Ar visose kamerose pakanka natūralaus ir (arba) dirbtinio apšvietimo?</p> <p>18. Kaip vėdinamos kameros (natūralus, dirbtinis vėdinimas)?</p> <p>19. Kas tvarko kameras? Kaip dažnai (kiek kartų per dieną, savaitę ir pan.) jos yra tvarkomos?</p> <p>20. Pastabos dėl kamerų švaros, oro temperatūros; ar nėra tabako dūmų arba kitų nemalonių kvapų, ar langai yra įrengti bei funkcionuoja tinkamai, ar ant sienų, lubų nėra pelėsio, ir pan.</p> <p>21. Ar kamerose yra visi pagal Taisyklės numatyti baldai?</p>	<p>16(2). Laikino laikymo patalpa yra 2,5 kv. m ploto (šios patalpos ploto reikalavimas teisės aktuose nenumatytas), joje gali būti laikomas vienas arba keli asmenys.</p> <p>17(1). Areštinės kamerose dirbtinis apšvietimas blankus (galimai neatitinka HN 37:2009 21 punkte nustatyto reikalavimo, jog dirbtinė apšvieta turi būti ne mažesnė kaip 200 liuksų (lx), esami langai nėra skaidrūs (neatitinka HN 37:2009 21 punkto reikalavimo).</p> <p>17(2). Laikino sulaikymo patalpoje langų nėra, tad apšvietimas tik dirbtinis, blankus.</p> <p>18. PK patalpų vėdinimas užtikrinamas mechaniniu būdu (per bendrą vėdinimo sistemą).</p> <p>19(1). Už areštinės kamerų tvarkymą atsakingi jose laikomi asmenys. Kameroms tvarkyti sulaikytieji aprūpinami reikalingomis šiam darbui priemonėmis.</p> <p>19(2). Laikino sulaikymo patalpa yra valytojos tvarkoma kasdien.</p> <p>20(1). Patikrinimo metu areštinės kamerose pastebėta didelė nešvara (net kamera Nr. 1, kuri vizito metu buvo tuščia, buvo nesutvarkyta), netinkamai veikė vėdinimo sistema, visose kamerų patalpose buvo didelė tabako dūmų koncentracija. Pelėsio ant sienų ir lubų nepastebėta, langai sandarūs. Daugiau trūkumų galimai nepastebėta dėl labai prasto kamerų apšvietimo ir žmogaus kvėpavimo sistemai netinkamo oro.</p> <p>20(2). Laikino sulaikymo patalpoje buvo nešvaru, jos kampuose, ant grindų, buvo pribarstyta chloro miltelių, padėtos nešvarios pirštinės. Pelėsio ant sienų ir lubų nepastebėta.</p> <p>21(1). Patikrinimo metu nustatyta, jog areštinės kamerose sulaikytiesiems skirti ne visi Taisyklių 81 punkte numatyti baldai: kameroje Nr. 2 trūko individualių</p>
--	---	---

	<p>22. Ar dažnai yra skalbiamas (keičiamas), dezinfekuojamas, lyginamas laikomiems asmenims skiriamas minkštasis inventorių?</p> <p>23. Ar sulaikytieji naudojami savo lovos skalbiniais?</p> <p>24. Pastabos dėl sanitarinio mazgo būklės: - ar pertvara yra 120–130 cm aukščio; - ar užtikrinta švara; - ar yra atskira patalpų oro šalinimo sistema; - ar yra praustuvė; - ar yra karšto / šalto vandens?</p> <p>25. Pastabos dėl karcerio patalpų būklės ir aprūpinimo baldais.</p> <p>26. Kada paskutinį kartą buvo atlikta dezinfekcija, dezinfekcija ir deratizacija?</p>	<p>spintelių maisto produktams ir higienos priemonėms laikyti, stalo, suolo; kameroje Nr. 3 – individualių spintelių, stalo, suolo; kameroje Nr. 4 – individualių spintelių; kameroje Nr. 5 – individualios spintelės, stalo, suolo; kameroje Nr. 6 – individualių spintelių, stalo, suolo; kameroje Nr. 7 – individualių spintelių.</p> <p>Pažymėtina, jog dėl kai kurių kamerų mažo ploto patalpinti daugiau baldų objektyviai neįmanoma.</p> <p>21(2). Teisės aktuose reikalavimų įtaisyti baldus laikino laikymo patalpose nėra nustatyta. Šioje patalpoje yra suolas.</p> <p>22. Lovos skalbiniai ir rankšluosčiai skalbiami kartą per savaitę. Naujai atvykę asmenys aprūpinami išvalytu (dezinfekuotu) arba išskalbtu inventoriumi (dalis minkštojo inventoriaus skalbiama, kitos inventoriaus dalies paviršiai valomi ir dezinfekuojami), švariais lovos skalbiniais ir rankšluosčiais.</p> <p>23. Sulaikytiesiems leidžiama naudotis savo lovos skalbiniais.</p> <p>24. Sanitarinių mazgų pertvarų aukštis areštinės kameroje atitiko nustatytąjį, įrengta šalto vandens tiekimo sistema. Sanitariniuose mazguose nebuvo užtikrinta švara, vienas sanitarinis mazgas buvo techniškai netvarkingas (lašėjo vanduo).</p> <p>25. Karcerio patalpų PK nėra.</p> <p>26. Dezinfekcija, dezinfekcija ir deratizacija areštinės patalpose ir laikino sulaikymo patalpoje atliekama pagal poreikį. Paskutinį kartą ji buvo atlikta 2013 m. rudenį.</p>
--	---	--

	<p>ASMENS HIGIENA:</p> <p>27. Ar laikomiems asmenims užtikrinama teisė ne rečiau kaip kartą per savaitę nusiprausti šiltu vandeniu duše?</p> <p>28. Ar laikomi asmenys gauna Taisyklėse numatytų higienos priemonių: muilo, tualetinio popieriaus, higienos įklotų?</p>	<p>27. Sulaikytieji prausiasi po dušu pagal nustatytą grafiką (kadangi vandeni šildančiame boileriuje telpa toks jo kiekis, kad to neužtenka visiems areštinėje laikomiems asmenims nusiprausti per vieną dieną). Dušo patalpose aptikta šiukšlių, vienas iš dviejų įrengtų dušų buvo techniškai netvarkingas.</p> <p>28. Sulaikytiesiems areštinėje skiriamos Taisyklėse numatytos asmens higienos priemonės, taip pat jie gauna būtiniausių priemonių iš artimųjų, esančių laisvėje.</p>
<p>MAITINIMAS</p>	<p>29. Kiek kartų per dieną laikomi asmenys yra maitinami?</p> <p>30. Kas gamina ir tiekia maistą?</p> <p>31. Ar laikomiems asmenims yra užtikrinamas dietinis arba specialus maitinimas atsižvelgiant į jų medicininės indikacijas, taip pat maitinimas pagal religinius arba kultūrinius įsitikinimus?</p> <p>32. Ar tikrinama pagaminto maisto kokybė? Kas ir kaip tai atlieka?</p> <p>33. Kokie stalo indai, įrankiai išduodami maitinimo metu?</p>	<p>29. Areštinėje laikomi asmenys maitinami 3 kartus per dieną.</p> <p>30. Maistą gamina ir tiekia individualioji įmonė pagal su PK sudarytą sutartį.</p> <p>31. Pareigūnų teigimu, tokio poreikio nebuvo, tačiau, sulaikytajam pateikus prašymą, toks maitinimas būtų užtikrintas.</p> <p>32. Išduodant maistą sulaikytiesiems, budintis pareigūnas vizualiai įvertina maistą, prireikus, gali pamatuoti jo temperatūrą ir svorį. Pareigūnų teigimu, patiekalų svoris ir temperatūra ne visuomet atitiko nustatytus reikalavimus, o išduodamo maisto bendras vaizdas kėlė abejonių dėl kokybės.</p> <p>33. Pareigūnų teigimu, išduodami vienkartiniai indai ir įrankiai, tinkami liestis su šiltu maistu, tačiau šie įrankiai yra naudojami ne vieną kartą ir nuo šilumos deformuojasi. Sulaikytieji pareigūnams buvo pateikę skundų dėl indų.</p>

	34. Ar laikomi asmenys turi galimybę atsisakyti maitinimo ir vartoti savo maisto produktus, pasigaminti šilto maisto?	34. Areštinėje laikomi asmenys turi galimybę gauti iki 10 kg maisto produktų, kuriuos gali laikyti kameroje esančioje spintelėje arba areštinės patalpose esančiame nedideliame šaldytuve. Patys gamintis maistą sulaikytieji negali. Prie budinčio pareigūno posto yra virdulys, tad sulaikytieji gali bet kada gauti karšto vandens.
APRANGA	35. Ar sulaikytieji naudoja savo drabužius ir avalynę? 36. Ar visi sulaikytieji turi sezoną atitinkančią aprangą ir avalynę (arba yra jomis aprūpinami)? 37. Ar dažnai yra skalbiama sulaikytųjų apranga (apatiniai, viršutiniai drabužiai)?	35. Taip. 36. Taip. Iš labdaros gautais drabužiais ir avalyne. 37. Sulaikytieji savo drabužius skalbti atiduoda asmenims, esantiems laisvėje. Areštinės patalpose taip pat yra skalbimo mašina ir, pareigūnų teigimu, sulaikytajam paprašius, jo drabužiai galėtų būti ja išskalbti.
SVEIKATOS PRIEŽIŪRA	38. Ar visi areštinės darbuotojai ir pareigūnai yra išklausę pirmosios pagalbos suteikimo kursą ir turi tai patvirtinančius dokumentus? 39. Kokios sveikatos priežiūros paslaugos yra prieinamos dienos metu? Kokios – naktį? 40. Ar sulaikytieji turi galimybę susitikti su psichologu, psichoterapeutu? 41. Ar (ir kaip) stebima badaujančio asmens sveikatos būklė? 42. Ar įrengtas infekcinėmis ligomis sergančių asmenų izoliatorius?	38. Taip. 39. Sulaikytiesiems visais atvejais užtikrinama būtinoji medicinos pagalba (kviečiama Šalčininkų miesto greitoji medicinos pagalba). 40. Taip. Du kartus per mėnesį (prireikus – ir dažniau) atvažiuoja psichologas iš VPK. 41. Badavimo atvejai PK itin reti. Jei taip nutiktų, asmuo būtų konvojuotas į Lukiškių TIK. 42. Neįrengtas infekcinėmis ligomis sergančių asmenų izoliatorius. Infekcinėmis ligomis sergantys arba susirgę asmenys konvojuojami į Lukiškių

	<p>43. Ar į areštinę patekę asmenys tikrinami dėl to, ar yra apsikrėtę utėlėmis, niežais, ar yra kūno sužalojimų, sumušimų, nubrozdinimų ir pan.?</p>	<p>TIK.</p> <p>43. Taip. Šias aplinkybes vertina pareigūnai, kadangi areštinėje nėra medicinos punkto nei medicinos darbuotojo.</p>
<p>APKLAUSOS, NUOBAUDOS</p>	<p>44. Ar per pastaruosius 3 (tris) mėnesius sulaikytieji buvo pateikę skundų dėl netinkamo darbuotojų elgesio?</p> <p>45. Ar šiuo metu laikomiems asmenims yra paskirta nuobaudų? Jei taip, kokios ir už ką?</p>	<p>44. Sulaikytieji nebuvo pateikę skundų dėl netinkamo darbuotojų elgesio.</p> <p>45. Šiuo metu nėra paskirta jokių nuobaudų.</p>
<p>KITOS LAIKOMŲ ASMENŲ TEISĖS</p>	<p>46. Kaip laikomiems asmenims užtikrinama jų teisė į teisinę pagalbą, teisė pasimatyti su gynėju?</p> <p>47. Kaip laikomiems asmenims užtikrinamos vertėjo paslaugos?</p> <p>48. Kaip laikomiems asmenims užtikrinama jų teisė pasimatyti su giminaičiais ir kitais asmenimis? Ar yra atskira patalpa, kurioje vyksta pasimatymai?</p> <p>49. Kaip laikomiems asmenims užtikrinama</p>	<p>46. PK yra pareigūnas, paskirtas koordinatoriumi, kuris susisiečia su valstybės garantuojamos teisinės pagalbos tarnyba dėl asmens, neturinčio gynėjo, atstovavimo. Sulaikytieji, norėdami susisiekti su gynėju, teikia prašymą PK administracijai.</p> <p>47. PK dirba du vertėjai – rusų ir lenkų kalbų. Prireikus, vertėjo pagalbą teikia vertėjų biuras (pagal VPK sudarytą sutartį).</p> <p>48. Areštinėje laikomi asmenys (išskyrus nuteistuosius, laikinai perkeltus dėl tiriamos arba teisme nagrinėjamos bylos) gali susitikti su giminaičiais ir kitais asmenimis pateikę prašymą PK administracijai, o sulaikytieji, įtariami padarius nusikaltimą, – gavę dar ir ikiteisminio tyrimo pareigūno arba teismo leidimą. Pasimatymai trunka iki 2 val. Atskiros pasimatymų patalpos nėra. Pasimatymai vyksta areštinės patalpose esančiuose darbo kabinetuose. Esant galimybei, ateityje bus sprendžiamas pasimatymų kambario įrengimo klausimas.</p> <p>49. Religines apeigas sulaikytieji gali</p>

	<p>galimybė atlikti religines apeigas?</p> <p>50. Ar užtikrinama teisė gauti perduodamus daiktus, maisto produktus?</p> <p>51. Ar laikomiems asmenims užtikrinama teisė kasdien pasivaikščioti? Kiek įrengta pasivaikščiojimo kiemų? Pastabos dėl pasivaikščiojimo kiemų sąlygų.</p> <p>52. Ar areštinėje yra galimybė skaityti naujausius laikraščius, žurnalus ir knygas?</p> <p>53. Kokia sporto, kultūros, laisvalaikio veikla prieinama sulaikytiesiems?</p> <p>54. Ar sulaikytiesiems yra sudaryta galimybė įgyvendinti balsavimo teisę?</p>	<p>atlikti laisvose bendrojo naudojimo areštinės patalpose. Gavus sulaikytojo prašymą, asmuo gali būti konvojuojamas į Lukiškių TIK, kur religinėms apeigoms atlikti yra įrengta atskira patalpa.</p> <p>50. Taip, išskyrus elektrą naudojančius buitinę techniką bei įrangą (televizorius, radijo imtuvus, kompiuterinių žaidimų aparatus, virintuvus), kadangi kameroje nėra elektros lizdų.</p> <p>51. Taip. Areštinėje yra vienas pasivaikščiojimo kiemas. Pasak pareigūnų, jis tvarkomas kiekvieną dieną, tačiau būnant jame stebėta, jog ant grindinio primėtyta šiukšlių, cigarečių nuorūkų, nors kieme yra šiukšliadėžė.</p> <p>52. Areštinėje laikomi asmenys turi galimybę gauti perduodamas knygas, taip pat banderoles su spauda.</p> <p>53. Tokia veikla areštinėje laikomiems asmenims nėra prieinama.</p> <p>54. Taip, sulaikytieji gali pasinaudoti galimybe balsuoti išankstine tvarka.</p>
<p>INFORMACIJOS PRIEINAMUMAS IR KREIPIMŪSI NAGRINĖJIMAS</p>	<p>55. Kaip laikomi asmenys informuojami apie laikymo areštinėje tvarką, sąlygas, savo teises ir pareigas?</p> <p>56. Ar dienotvarkė, informacija apie sulaikytųjų teises, pareigas bei draudimus, leidžiamų perduoti daiktų ir maisto produktų sąrašas, taip pat jų bei medikamentų perdavimo tvarka ir (arba) kita naudinga informacija yra patalpinta matomoje vietoje?</p> <p>57. Ar sudarytos visos sąlygos pateikti kreipimuisis</p>	<p>55. Sulaikytųjų teisės ir pareigos nurodomos sulaikymo protokole, su kuriuo asmenys supažindinami pasirašytinai.</p> <p>56. Patikrinimo metu pastebėta, jog sulaikytiesiems neužtikrinamas informacijos prieinamumas: kameroje ir (arba) kitose patalpose (išskyrus PK būdinčiąją dalį) nėra iškabinta jokia informacija.</p> <p>57. Jei sulaikytieji neturi vokų, rašymo priemonių ir popieriaus, tuomet jais</p>

	<p>(išduodami vokai, pašto ženklai, rašymo priemonės, popierius ir pan.)?</p> <p>58. Ar laikomiems asmenims yra prieinama informacija apie valstybės institucijų, visuomeninių organizacijų ir atsakingų pareigūnų kontaktinius duomenis?</p> <p>59. Ar laikomų asmenų kreipimaisi yra registruojami?</p> <p>60. Ar į kreipimusis atsakoma laiku?</p> <p>61. Kokia tvarka sulaikytiesiems įteikiami laiškai iš kitų įstaigų / institucijų, artimųjų ir per kiek laiko?</p> <p>62. Per kiek laiko yra išsiunčiami asmenų laiškai kitoms įstaigoms / institucijoms, pareigūnams, giminaičiams, kitiems asmenims?</p> <p>63. Ar išsiunčiami bei gaunami laiškai yra cenzūruojami?</p>	<p>aprūpina PK, kuris apmoka ir pašto išlaidas.</p> <p>58. Ne.</p> <p>59. Taip, sulaikytųjų kreipimaisi registruojami tokių kreipimųsi priėmimo ir išsiuntimo žurnaluose.</p> <p>60. Taip, pareigūnų teigimu, į laikomų asmenų kreipimusis atsakoma per teisės aktuose nustatytus terminus.</p> <p>61. Laiškai asmenims įteikiami pasirašytinai, netrukus po jų gavimo.</p> <p>62. Šie laiškai taip pat išsiunčiami netrukus po jų gavimo.</p> <p>63. Ne. Tačiau korespondencijos vokas, prieš įteikiant sulaikytajam, atplėšiamas jo akivaizdoje ir, neskaitant, patikrinamas, ar viduje nėra draudžiamų perduoti daiktų.</p>
UŽSIENIO VALSTYBIŲ PILIEČIAI	<p>64. Kiek areštinėje yra laikoma užsienio valstybių piliečių?</p> <p>65. Ar jiems sudaromos sąlygos palaikyti ryšius su savo valstybių diplomatinėmis atstovybėmis ir (arba) konsulinėmis įstaigomis?</p>	<p>64. Vizito metu užsienio valstybių piliečių nebuvo laikoma.</p> <p>65. Taip, esant asmens prašymui, sudaroma galimybė susisiekti su jo valstybės diplomatine atstovybe ir (arba) konsuline įstaiga.</p>
KITŲ	<p>66. Ar areštinėje / laikino</p>	<p>66. Žmogaus teisių padėties stebėseną</p>

INSTITUCIJŲ ATLIKTI PATIKRINIMAI	<p>sulaikymo patalpose buvo atlikta žmogaus teisių padėties stebėseną?</p> <p>67. Kada atliktas paskutinis priešgaisrinės saugos patikrinimas? Ar nustatyta priešgaisrinės saugos pažeidimų?</p> <p>68. Kada visuomenės sveikatos centras atliko paskutinius patikrinimus?</p> <p>69. Kada valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba atliko paskutinius tris patikrinimus? Ar nustatyta pažeidimų ir ar jie yra pašalinti?</p>	<p>nebuvo atlikta.</p> <p>67. Paskutinis priešgaisrinės saugos patikrinimas atliktas 2014 m. sausio mėn. Priešgaisrinės saugos pažeidimų nenustatyta.</p> <p>68. Patikrinimai buvo atlikti 2013 m. vasarą (dėl nepakankamos ventiliacijos). Pareigūnų teigimu, patys sulaikytieji buvo sugadinę ventiliacijos sistemą.</p> <p>69. Šalčininkų valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos patikrinimas atliktas 2014 m. vasario mėn., nustatyta trūkumų. Šiuo metu laukiama atsakymo iš įmonės dėl trūkumų šalinimo.</p>
LAIKOMŲ ASMENŲ ATSILIEPIMAI	<p>70. Pastabos dėl sulaikytųjų pateiktų atsiliepimų.</p>	<p>70. Vizito metu buvo apklausta dauguma areštiniame laikomų asmenų (18), tik vienas iš jų skundėsi dėl sanitariniame mazge lašančio vandens, visi kiti nurodė, kad viskas juos tenkina.</p>

IV. IŠVADOS

3. Apibendrinant patikrinimo metu nustatytas aplinkybes, susijusias su laikymo Šalčininkų r. PK sąlygomis, atsižvelgiant į ataskaitos II ir III dalis, darytinos šios išvados:

3.1. Įstaigoje užtikrinta sulaikytiesiems ir darbuotojams saugi aplinka; skundų dėl netinkamo darbuotojų elgesio nebuvo; imamasi priemonių siekiant, kad darbuotojai tobulintų kvalifikaciją.

3.2. Patalpų įrengimui keliamų ir higienos normų reikalavimų įgyvendinimas:

3.2.1. visos areštinės patalpos nėra pritaikytos neįgaliesiems;

3.2.2. kameroje, išskyrus kamerą Nr. 4, neužtikrinamas 5 m² gyvenamasis plotas vienam asmeniui;

3.2.3. dirbtinis apšvietimas galimai neatitinka higienos normų reikalavimų, ne visuomet veikia ventiliacija, netinkamai užtikrinama ir palaikoma švara; kyla abejonių, ar laikino sulaikymo kameroje esantys chloro milteliai nekenkia šioje kameroje laikomiems asmenims;

3.2.4. sulaikytiesiems kameroje neįtaisyti visi teisės aktuose numatyti baldai (reikalavimas neužtikrintas);

3.2.5. patalynė skalbiama ir lyginama teisės aktuose numatytu dažnumu, sulaikytieji aprūpinami Taisyklėse numatytais asmens higienos priemonėmis, tačiau sąlygos tinkamai pasirūpinti asmens higiena nėra užtikrintos: kai kurie sanitariniai įrenginiai techniškai netvarkingi.

3.3. Sulaikytųjų maitinimas nėra tinkamai organizuojamas dėl vienkartinį indų daugkartinio naudojimo ir kitų Šalčininkų valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos nustatytų

trūkumų; dėl šios išvados dalies Seimo kontrolierius neteiks rekomendacijos, kadangi PK šiuo klausimu yra pradėjęs tyrimą.

3.4. Asmenys turi ir vilki savo aprangą bei avi avalynę, prireikus, jomis aprūpinami, turi galimybę pasinaudoti areštinėje esančia skalbimo mašina.

3.5. Areštinėje nėra medicinos punkto, taip pat nėra bendruomenės slaugytojo (slaugos darbuotojo); į areštinę uždaryti asmenys nėra apžiūrimi mediko, jų sveikatos būklė nėra įvertinama; asmenims prieinama tik būtinoji medicinos pagalba.

3.6. Sulaikytųjų teisių įgyvendinimas:

3.6.1. sulaikytųjų teisė į teisinę pagalbą bei teisė pasimatyti su gynėju yra užtikrinama;

3.6.2. sulaikytiesiems yra sudaromos galimybės pasimatyti su giminaičiais ir (arba) kitais asmenimis, tačiau nėra teisės aktų reikalavimus atitinkančios pasimatymo patalpos;

3.6.3. sulaikytųjų teisė gauti perduodamus daiktus yra užtikrinta, tačiau kameroje nėra techninių sąlygų naudotis artimųjų perduota elektrą naudojančia įranga;

3.6.4. sulaikytiesiems užtikrinama teisė kasdien pasivaikščioti, tačiau pasivaikščiojimo kiemelyje nėra tinkamai užtikrinama ir palaikoma švara;

3.6.5. areštinėje laikomiems asmenims nėra prieinama sporto, kultūros, laisvalaikio veikla;

3.6.6. sulaikytiesiems užtikrinta teisė dalyvauti rinkimuose ir balsuoti, teisė išpažinti pasirinktą tikėjimą, teisė gauti vertėjo pagalbą;

3.6.7. sulaikytiesiems sudarytos visos sąlygos teikti kreipimusis, siųsti ir gauti laiškus, tačiau jiems neužtikrinamas informacijos prieinamumas.

V. REKOMENDACIJOS

4. Seimo kontrolierius, atsižvelgdamas į patikrinimo metu nustatytas aplinkybes ir vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 8 ir 14 punkto nuostatomis, Lietuvos Respublikos generaliniam policijos komisariui Sauliui Skverneliui rekomenduoja:

4.1. imtis priemonių, kad Šalčininkų r. PK patalpos būtų pritaikytos asmenims su negalia;

4.2. spręsti klausimą dėl Šalčininkų r. PK areštinės kameroje vienam asmeniui neužtikrinamo teisės aktų reikalavimus atitinkančio minimalaus gyvenamojo ploto;

4.3. imtis priemonių užtikrinti, kad dirbtinis apšvietimas ir ventiliacija Šalčininkų r. PK areštinės kameroje atitiktų teisės aktuose keliamus reikalavimus, visose jos patalpose būtų tinkamai, asmenų sveikatai nekenksmingu būdu, palaikoma švara;

4.4. imtis priemonių, kad Šalčininkų r. PK areštinės kameroje laikomų asmenų aprūpinimas inventoriu atitiktų teisės aktuose keliamus reikalavimus;

4.5. spręsti pasimatymų patalpos Šalčininkų r. PK areštinėje įrengimo klausimą;

4.6. spręsti klausimą dėl galimybių sudaryti Šalčininkų r. PK areštinėje laikomiems asmenims sąlygas naudotis elektros prietaisais;

4.7. imtis priemonių, kad Šalčininkų r. PK areštinės kameroje nuolat būtų matomose vietose patalpinta teisės aktuose numatyta laikomiems asmenims privaloma teikti informacija.

Apie Seimo kontrolieriaus rekomendacijų vykdymo rezultatus prašyčiau pranešti iki 2014-06-27.

Seimo kontrolierius, įstaigos vadovas

Augustinas Normantas